

Asia	Tekijänoikeus yrityksille tuotettuihin videotallenteisiin ja videotallenteiden master-nauhoihin
Hakija	N.N. / A Oy
Annettu	01.03.2002

SELOSTUS ASIASTA

Lausuntopyyntö

N.N. A Oy:stä (jäljempänä hakija) on pyytänyt 20.11.2001 saapuneella kirjeellään tekijänoikeusneuvoston lausuntoa tekijänoikeuskysymyksistä, jotka liittyvät yrityksille tuotettuihin videonauhoihin ja niiden masternauhoihin.

Lausuntopyynnön mukaan A Oy:n yhtenä liiketoiminta-alueena on yrityksen koko olemassaolon eli yli kymmenen vuoden ajan ollut yritysvideotuotanto. A Oy on huolehtinut koko tuotantoprosessista kuvauksineen ja editointeineen. Alihankintana on joskus käytetty lisäksi mainostoimiston palveluja sekä tätä useammin ulkopuolista "spiikkeriä".

Yrityksen toimintaa ollaan nyt lausuntopyynnön mukaan vapaaehtoisesti lopettamassa. Tästä syystä hakija tarvitsee tekijänoikeusneuvoston lausunnon kyseisten videonauhojen ja niiden masternauhojen tekijänoikeudesta.

A Oy:n käytäntö on ollut, että alkuperäinen nauha jää sille ja että asiakas saa siitä halutessaan lisäkopioita tai maksua vastaan päivityksiä lisäkuvausten kautta. Tekijänoikeuksista ei ole erikseen sovittu minkään tahon kanssa. Kauppa on syntynyt tarjouksen perusteella usein suullisella sopimuksella tai lausuntopyynnön liitteenä olevan esimerkin kaltaisella sopimuksella.

Hakija on esittänyt tekijänoikeusneuvostolle seuraavat kysymykset:

1. Voiko A Oy myydä masternauhat ja muuta videokuvauksissa kertynyttä kuvamateriaalia sisältävät nauhat edelleen yritykselle, joka voisi jatkossa palvella A Oy:n asiakkaita sen alkuperäisen tarkoituksen mukaisesti ilman, että A Oy tällä toimellaan loukkaisi tekijänoikeutta?
2. Voiko A Oy myydä nauhat edellä mainittuun tapaan erikseen kullekin videoesityksen tilanneelle yritykselle?

3. Ellei mikään edellä mainituista tahoista ole halukas ostamaan nauhoja, voiko A Oy myydä ne kenelle tahansa?

4. Jos mikään edellä mainituista ei käy, onko nauhat tuhottava, koska A Oy:llä ei enää ole mahdollisuutta palvella asiakkaitaan. Nauhoja on yhteensä yli 1500 kappaletta, joista lopullisia masternauhoja on noin kaksi sataa.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto toteaa aluksi, että sen tehtävänä on tekijänoikeuslain 55 §:n mukaan antaa lausuntoja tekijänoikeuslain soveltamisesta. Tekijänoikeusneuvosto ei voi toimivaltansa puitteissa esimerkiksi ratkaista näyttökysymyksiä tai tulkita tehtyjä sopimuksia.

Hakija on liittänyt lausuntopyyntöönsä esimerkin sopimuksesta, jonka se on tehnyt erään yhtiön kanssa yritysvideon tuottamisesta. Tekijänoikeusneuvosto ei kuitenkaan toimivaltansa puitteissa voi tulkita tätä sopimusta tai muutoin ottaa kantaa sen sisältöön.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa myös, että hakija ei ole liittänyt lausuntopyyntöönsä videotallenteita, joista se haluaa tekijänoikeusneuvoston lausunnon, taikka esimerkkiä näistä videotallenteista. Tästä syystä tämä tekijänoikeusneuvoston lausunto perustuu tiettyihin olettamuksiin lausuntopyynnössä tarkoitettun materiaalin sisällöstä ja luonteesta.

Muilta osin tekijänoikeusneuvosto esittää lausuntonaan seuraavan.

Tekijänoikeudesta

Tekijänoikeuslain (TekijäL, 404/1961) 1 §:n mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. TekijäL 1 § sisältää esimerkkiluettelon tekijänoikeussuojaa saavista teostyypeistä. Suojaa saavat esimerkiksi elokuvateokset. Tekijänoikeus syntyy suoraan lain nojalla teoksen luoneelle fyysiselle henkilölle.

Tekijänoikeussuojaa saadakseen kirjallisen tai taiteellisen tuotteen on yllettävä teostasoon eli ylitettävä niin sanottu teoskynnys, eli sen on oltava tekijänsä henkisen luomistyön itsenäinen ja omaperäinen tulos. Itsenäisyys- ja omaperäisyysvaatimuksen katsotaan yleensä täyttyvän, jos voidaan olettaa, ettei kukaan muu vastaavaan työhön ryhtyessään olisi tehnyt samanlaista teosta. Tekijänoikeussuojan edellytyksenä ei ole muita erityisiä vaatimuksia. Ratkaisu teoskynnyksen ylittymisestä tehdään tapauskohtaisella harkinnalla.

TekijäL 2 §:n 1 momentin mukaan tekijänoikeus tuottaa, laissa säädetyin rajoituksin, yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muuttamattomana tai muutettuna. TekijäL 2 §:n 2 momentin mu-

kaan kappaleen valmistamisena pidetään myös teoksen siirtämistä laitteeseen, jolla se voidaan toisintaa.

TekijäL 2 §:n 3 momentin mukaan teos saatetaan yleisön saataviin, kun se esitetään julkisesti tai kun sen kappale tarjotaan myytäväksi, vuokrattavaksi tai lainattavaksi taikka sitä muutoin levitetään yleisön keskuuteen tai näytetään julkisesti. Teoksen kappaleen tarjoaminen myytäväksi on yksi niistä tavoista, joilla teos voidaan saattaa yleisön saataviin. Se kuuluu tekijän yksinoikeuden piiriin ja edellyttää siten hänen lupansa.

Tekijän moraalisisista oikeuksista säädetään TekijäL 3 §:ssä. TekijäL 3 §:n 1 momentin mukaan tekijä on ilmoitettava hyvän tavan mukaisesti, kun teoksesta valmistetaan kappale tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin. Lisäksi säännöksessä kiellään teoksen muuttaminen tekijän kirjallista tai taiteellista arvoa tai omalaatuisuutta loukkaavalla tavalla sekä teoksen saattaminen yleisön saataviin tekijää sanotuun tavoin loukkaavassa muodossa tai yhteydessä (TekijäL 3 § 2 momentti). TekijäL:n esitöissä on katsottu, että TekijäL 3 §:n 2 momentin säännös ei kiellä taideteoksen, kuten elokuvateoksen, hävittämistä. (Komiteanmietintö 1953:5. Ehdotus laiksi tekijänoikeudesta kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin, s. 49)

Tekijä voi luovuttaa oikeutensa toiselle, myös oikeushenkilölle. Oikeushenkilö on esimerkiksi osakeyhtiö. Tekijänoikeuden siirtymisestä säädetään TekijäL:n 3 luvussa (27 § - 42 §). Tekijänoikeuden luovutusta koskevat yleiset säännökset ovat lain 27 § - 29 §:ssä.

TekijäL 27 §:n mukaan tekijänoikeus voidaan, TekijäL 3 §:n säännöksistä johtuvin rajoituksin, luovuttaa kokonaan tai osittain. TekijäL 2 §:ssä tarkoitetut taloudelliset oikeutensa tekijä voi luovuttaa osittain tai kokonaan. TekijäL 3 §:ssä tarkoitetuista moraalisisista oikeuksistaan tekijä voi luopua vain, jos kysymyksessä on laadultaan ja laajuudeltaan rajoitettu teoksen käyttäminen.

Tekijänoikeuden luovutusta koskeva sopimus voi olla paitsi kirjallinen, myös suullinen tai ns. hiljainen eli konkludenttinen sopimus. Konkludenttisesta sopimuksesta on kyse silloin, kun osapuolten välisen vakiintuneen käytännön, olosuhteiden tms. perusteella voidaan katsoa tekijänoikeuden siirtymisestä tietystä laajuudessa sovittu.

TekijäL 28 §:n 1 momentin mukaan ellei toisin ole sovittu, ei se, jolle tekijänoikeus on luovutettu, saa muuttaa teosta eikä luovuttaa oikeutta toiselle. TekijäL 28 §:n 2 momentin mukaan milloin oikeus kuuluu liikkeelle, sen saa luovuttaa yhdessä liikkeen tai sen osan kanssa. Säännöksen mukaan luovuttaja on kuitenkin edelleen vastuussa sopimuksen täyttämisestä.

TekijäL 29 §:n mukaan tekijänoikeuden luovutuksesta tehdyn kohtuuttoman ehdon sovittelusta on voimassa, mitä varallisuusosoikeudellisesta oikeustoimista annetussa laissa (228/1929) on säädetty.

Teos voidaan luoda useiden henkilöiden yhteistyönä. Tällainen useiden tekijöiden luovista panoksista muodostuva teos voi olla joko yhteisteos tai yhteenliitetty teos. Yhteisteoksesta säädetään TekijäL 6 §:ssä. Sen mukaan kahden tai useamman tekijän yhdessä luomaan teokseen, jossa tekijöiden osuudet eivät muodosta itsenäisiä teoksia, on tekijöil-

lä tekijänoikeus yhteisesti. Kullakin heistä on kuitenkin valta vaatimusten esittämiseen oikeuden loukkauksen johdosta.

Yhteenliitetty teos on kyseessä silloin, kun tekijöiden panokset kokonaisuudesta ovat toisistaan erotettavissa. Tällöin kukin tekijöistä määrää muista riippumatta vain omasta osuudestaan. Esimerkkinä yhteenliitetystä teoksesta voidaan mainita kirja, jossa on sekä tekstiä että kuvitusta. Yhteenliitettyihin teoksiin ei sovelleta TekijäL 6 §:n yhteisteoksia koskevaa säännöstä.

TekijäL 43 §:n mukaan tekijänoikeus on voimassa, kunnes tekijän kuolinvuodesta on kulunut 70 vuotta.

Elokuvateokset

Bernin yleissopimuksen 2 artiklan mukaan tekijänoikeussuojaa saavat kirjalliset ja taiteelliset teokset. Tämä ilmaisu käsittää muun muassa elokuvateokset, joihin rinnastetaan elokuvaamiseen verrattavalla tavalla ilmaistut teokset. Bernin sopimuksen selitysteoksesta ilmenee, että elokuvan käsite on ymmärrettävä varsin laajasti. Se kattaa kaikki elokuvateokset ja elokuvaamiseen verrattavalla tavalla ilmaistut teokset riippumatta niiden tyypistä, pituudesta, valmistusmenetelmästä, käytetystä teknisestä prosessista, tarkoituksesta taikka tekijästä. (Guide to the Bern Convention, WIPO 1978, s. 15 - 16)

Elokuvateoksen käsitettä on pohdittu myös TekijäL:n esitöissä. Tekijänoikeuskomitea totesi V osamietinnössään, että tekijänoikeudellisessa mielessä elokuvateoksena pidetään liikkuvista kuvista tai liikkuvista kuvista ja äänestä muodostuvia teoksia sekä muita elokuvaamiseen rinnastettavalla tavalla ilmaistuja teoksia, jotka ylittävät tekijänoikeudellisen teoskynnyksen. Tämä määritelmä kattaa perinteisten filmille tallennettujen elokuvien lisäksi muun muassa televisiossa lähetetyt teokset, videotallenteille tallennetut teokset ja muut elokuvallisin keinoin valmistetut teokset. Tekijänoikeuskomitea ei mietinnössään täsmentänyt sitä, mitä elokuvallisin keinoin valmistetuilla teoksilla tarkoitetaan. (Komiteanmietintö 1990:31: Äänitteiden ja audiovisuaalisten teosten kopiointi ja levitys, s. 31)

Tekijänoikeuskomitean VI osamietinnössä todettiin edellisen lisäksi elokuvateoksista seuraavaa: "Välttämätöntä ei ole, että elokuvateoksen kuvat olisivat figuratiivisia tai että ne muodostaisivat peräkkäin esitettynä toisiinsa yhteydessä olevan kuvajakson. Koska useimmat videotaiteen teokset koostuvat liikkuvista kuvista, kuuluvat ne pääsääntöisesti elokuvateosten joukkoon. Rajatapauksissa videoteosten kuuluminen johonkin kategoriaan on ratkaistava tapaus kerrallaan." (Komiteanmietintö 1991:33: Kuvataide ja tekijänoikeus, s. 55)

Elokuvan on TekijäL:n nojalla suojaa saadakseen oltava tekijänsä luovan ilmaisun omaperäinen tulos. Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että tekijänoikeuden suojaaman elokuvateoksen käsite kattaa nykyään suurimman osan elokuvallisin menetelmin valmistetuista tallenteista, joiden ilmiäisy on edes jossain määrin omaperäinen. "Mitään ehdottoman selviä kriteereitä on mahdotonta asettaa ja kunkin teoksen sisältämä luova panos on tutkittava tapauskohtaisesti. Aiheen omintakeinen käsittely ja sisällön nivoutuminen yhtenäisen juonen ympärille riittää yleensä tekemään elokuvasta tekijänoikeudellisesti

suojatun teoksen." (Marjut Salokannel, Häviävät elokuvan tekijät, Helsinki 1990, s. 21) Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että elokuvateoksesta ei voida puhua silloin, kun elokuva syntyy automaattisesti kameran kuvatessa esimerkiksi kaikki pankkisalissa käyvät asiakkaat. (Haarmann, Pirkko-Liisa: Tekijänoikeus & lähioikeudet, s. 64)

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt elokuvateosten suojaa muun muassa lausunnoissaan 1992:3, 1995:9 ja 1998:6.

Tekijänoikeusneuvoston lausunnossa 1995:9 oli kyse videotallenteesta, joka koostui erääseen kongressiin osallistuneiden henkilöiden puheiden taltioinneista ja luennoitsijoiden luentojen välisistä osuuksista, joissa oli otoksia esimerkiksi maisemista, vanhoista arkistofilmeistä ja valokuvista. Videoon sisältyi myös runsaasti musiikkia. Tekijänoikeusneuvosto katsoi, että kyseinen videotallenne oli elokuvateos.

Myös tekijänoikeusneuvoston lausunnossa 1998:6 oli kyse videotallenteiden tekijänoikeussuojasta. Tallenteet sisälsivät esimerkiksi jäänmurtajien historiaa käsittelevän dokumenttiohjelman, konserttitaltiointeja ja kanteleensoiton oppitunnin. Tekijänoikeusneuvosto katsoi, että kaikkia lausuntopyynnössä tarkoitettuja videotallenteita voitiin kokonaisuutena arvioiden pitää elokuvateoksina.

Elokuvateoksen luomiseen osallistuu yleensä useita henkilöitä. Joillekin näistä voi syntyä tekijänoikeus omaan panokseensa elokuvassa, joillekin taas voi syntyä tekijänoikeus elokuvaan kokonaisuutena. TekijäL:ssa ei ole erityisiä säännöksiä siitä, ketä on pidettävä elokuvateoksen tekijänä. Elokuvateoksen tekijät määräytyvät edellä selostettujen lain yleisten säännösten mukaisesti. Tekijänoikeus elokuvateokseen syntyy siten sen valmistukseen luovalla ja omaperäisellä panoksella osallistuneelle. Ainakin elokuvan pääohjaaja on pidettävä yhtenä elokuvan tekijänä. Tekijänoikeus elokuvaan voi syntyä myös esimerkiksi elokuvamusiiikin säveltäjälle ja elokuvan käsikirjoittajalle. (Haarmann, Pirkko-Liisa: Tekijänoikeus & lähioikeudet, s. 81 - 83, tekijänoikeusneuvoston lausunnot 1989:15 ja 1998:6)

TekijäL:iin sisältyy eräitä elokuvia koskevia erityissäännöksiä. Näitä ovat muun muassa lain 19 § (teoksen kappaleiden levittäminen ja levittämisoikeuden raukeaminen), 21.3 § (elokuvateoksen julkinen esittäminen opetuksen yhteydessä), 29 a § (oikeus korvaukseen elokuvaan tallennetun teoksen kappaleen vuokrauksesta) 39 § ja 40 § (sopimus elokuvaamisesta) sekä 46 a § (elokuvan tuottajan oikeudet).

TekijäL 39 §:n 1 momentin mukaan kirjallisen tai taiteellisen teoksen elokuvaamisoi-
keuden luovutus käsittää oikeuden saattaa teos yleisön saataviin esittämällä elokuva teaterissa, televisiossa tai muulla tavoin sekä oikeuden varustaa elokuva tekstillä tai uudelleen äänittää sen teksti toisella kielellä. TekijäL 39 §:n 2 momentin mukaan mitä 1 momentissa on sanottu, ei kuitenkaan koske sävelteosta.

TekijäL 43 §:n mukaan tekijänoikeus elokuvateokseen on voimassa, kunnes 70 vuotta on kulunut viimeksi kuolleen pääohjaajan, käsikirjoittajan, vuoropuhelun kirjoittajan tai nimenomaisesti kyseistä elokuvateosta varten luodun musiikin säveltäjän kuolinvuodesta.

Tuottajan lähioikeudesta

TekijäL 46 a §:ssä säädetään elokuvan tuottajan oikeuksista. TekijäL 46 a §:n 1 momentin mukaan filmiä tai muuta laitetta, jolle on tallennettu liikkuvaa kuvaa, ei tuottajan suostumuksetta saa kopioida tai levittää yleisön keskuuteen ennen kuin 50 vuotta on kulunut tallentamisvuodesta. Jos tallenne julkaistaan tai julkistetaan mainitun ajan kuluessa, on suoja voimassa, kunnes 50 vuotta on kulunut siitä vuodesta, jona tallenne ensimmäisen kerran julkaistiin tai julkistettiin.

Elokuvan tms. tallenteen tuottaja on TekijäL:n esitöiden mukaan se luonnollinen tai oikeushenkilö, joka taloudellisesti vastaa kuvatallenteen tuotannosta. Tuottaja päättää tuotannon aloittamista sekä siitä, mitä tuotetaan ja millä tavoin. Elokuvan tuottajan oikeus on ainoastaan sillä henkilöllä, joka vastaa ensiksi tallennettavan tuotannon aikaansaamisesta. Myöhempien kopioiden valmistajalla ei ole tätä oikeutta. (Hallituksen esitys eduskunnalle 287/1994 laiksi tekijänoikeuslain muuttamisesta ja oikeudesta valokuvaan annetun lain kumoamisesta)

TekijäL:n esitöissä on todettu seuraavaa: "TekijäL 46 a §:ssä tarkoitetun suojan kohteena on filmi tai jokin muu laite, jolle on tallennettu liikkuvaa kuvaa. -- Liikkuva kuva muodostaa elokuvallisen kokonaisuuden, joka on tarkoitettu sellaisenaan katsottavaksi. Suojan piiriin kuuluvat tekniikasta riippumatta perinteisten filmille tallennettujen elokuvien lisäksi esimerkiksi televisioelokuvat ja -ohjelmat sekä videot. Laitteelle voi olla tallennettu paitsi suojattu elokuvateos tai esitys niin myös mitä tahansa liikkuvaa kuvaa." (Hallituksen esitys eduskunnalle 287/1994 laiksi tekijänoikeuslain muuttamisesta ja oikeudesta valokuvaan annetun lain kumoamisesta)

Edellä tuottajasta sanottu pätee myös toimeksiannon perusteella tai alihankintana tehtävään elokuvaan tms. tallenteeseen, eli TekijäL 46 a §:ssä tarkoitettu tuottajan oikeus toimeksiannon perusteella tai alihankintana tehtyyn elokuvaan tai vastaavaan tallenteeseen on sillä, joka päättää tuotannon sisällöstä ja kantaa siitä taloudellisen vastuun. Toimeksiantaja/alihankkija ja tuottaja ovat yleensä sopimussuhteessa keskenään. Tässä sopimuksessa voidaan sopia myös tekijänoikeuskysymyksistä eli esimerkiksi oikeuksien siirtymisestä, niiden edelleen luovuttamisesta ja siitä, kenelle TekijäL 46 a §:ssä tarkoitettu tuottajan oikeus kuuluu. Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että toimeksiantajan/alihankkijan ja tuottajan välinen suhde sekä tekijänoikeudet määräytyvät kyseisten tahojen välillä tehdyn sopimuksen perusteella.

Esittävän taiteilijan oikeuksista

Esittävien taiteilijoiden, kuten muusikoiden ja näyttelijöiden, oikeuksista säädetään tekijänoikeuslain viidennessä luvassa. Tekijänoikeuslain 45 §:n 1 momentin mukaan kirjallisen tai taiteellisen teoksen esitystä ei esittävän taiteilijan suostumuksetta saa tallentaa laitteelle, jonka avulla esitys voidaan toisintaa, eikä saattaa yleisön saataviin radion tai television välityksellä tai suoraan siirtämällä.

Tekijänoikeuslain 45 §:n 2 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitettulle laitteelle tallennettua esitystä ei taiteilijan suostumuksetta saa kopioida eikä levittää yleisön keskuuteen ennen kuin 50 vuotta on kulunut esitysvuodesta. Jos esityksen tallenne

julkaistaan tai julkistetaan mainitun ajan kuluessa, on suoja voimassa, kunnes 50 vuotta on kulunut siitä vuodesta, jona tallennettu esitys ensimmäisen kerran julkaistiin tai julkistettiin.

Tekijänoikeuslain 45 §:n 4 momentti sisältää viittauksia tekijänoikeuslain niihin säännöksiin, jotka koskevat teoksille annettavaa varsinaista tekijänoikeussuojaa. Kyseisen momentin mukaan 45 §:ssä tarkoitettuun esityksen tallentamiseen, kopiointiin, saatamiseen yleisön saataviin ja levittämiseen on vastaavasti sovellettava, mitä muun muassa tekijänoikeuslain 3 §:ssä, 27 §:n 1 ja 2 momentissa, 28 § ja 29 §:ssä säädetään. Esittävien taitelijoiden levitysoikeus on säädetty saman laajuiseksi kuin tekijöiden vastaava oikeus. (Haarmann, Pirkko-Liisa: Tekijänoikeus & lähioikeudet, s. 193)

Esittävän taitelijan oikeuksia on käsitelty tekijänoikeuskomitean III osamietinnössä (komiteanmietintö 1987:7). Suojan kohteena on esittävän taiteilijan kirjallisen tai taiteellisen teoksen esitys. Toisin kuin tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitetuille teoksille esittävän taitelijan suoritukselle ei ole asetettu mitään omaperäisyys- tms. vaatimusta. Teoksen esittäjän taiteellisella koulutuksella ei ole myöskään merkitystä. Myös harrastelijaa on pidettävä esittävänä taiteilijana tekijänoikeuslain 45 §:n tarkoittamassa mielessä.

Esittävän taiteilijan esitys nauttii suojaa vain, jos esityksen kohteena on teos. Pelkkää taiteellista suoritusta ei siten suojata, vaan suojan saamisen edellytyksenä on, että esitettävänä on tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettu kirjallinen tai taiteellinen teos. Jos esitetty tuote jää teostason alapuolelle, esitys jää tekijänoikeuslain 45 §:ssä tarkoitetun suojan ulkopuolelle.

Tekijänoikeusneuvosto on ottanut kantaa esittävien taiteilijoiden oikeuksiin esimerkiksi lausunnoissaan 1987:18 ja 1989:1. Lausunnossa 1987:18 tekijänoikeusneuvosto katsoi, että äänikirjan lukija oli tekijänoikeuslain 45 §:ssä tarkoitettu esittävä taiteilija. Lausunnossa 1989:1 oli puolestaan kyse tapauksesta, jossa henkilö oli esiintynyt markkinointivideoilla muun muassa henkilöstön koulutuspalveluita ja kosmetiikan myyntiä esittelevissä puhelinmarkkinointitilanteissa. Tekijänoikeusneuvosto katsoi, ettei kyseisen henkilön esitys saanut tekijänoikeuslain 45 §:n mukaista suojaa, koska esitetyt puhelinkeskustelut eivät olleet itsenäisiä ja omaperäisiä tekijänoikeuslain 1 §:n nojalla suojattuja teoksia, vaan tavanomaisia, tavallisessa arkikielessä esitettyjä lauseita ja vuoropuhelun osia, joihin ei sisällynyt luovia ja omaperäisiä elementtejä.

Vastaukset lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että hakija ei ole toimittanut tekijänoikeusneuvostolle videotallenteita, joista se haluaa tekijänoikeusneuvoston lausunnon, taikka esimerkiksi näistä videotallenteista. Tekijänoikeusneuvosto ei täten voi ottaa kantaa siihen, yltävätkö videotallenteet teostasoon. Tekijänoikeusneuvosto toteaa kuitenkin, että se on lausunnoissaan 1995:9 ja 1998:6 katsonut edellä selostettujen videotallenteiden (lausunnon s. 5) yltävän teostasoon ja olevan siten TekijäL 1 §:n nojalla suojattuja elokuvateoksia. Tekijänoikeusneuvosto olettaa seuraavassa, että nyt käsiteltävänä olevassa lausuntopyynnössä tarkoitetut videotallenteet ovat TekijäL 1 §:n nojalla suojattuja elokuvateoksia.

TekijäL 1 §:n mukainen tekijänoikeus elokuvateoksiin kuuluu niiden tekijälle tai tekijöille, tai sille, jolle tämä oikeus on esimerkiksi sopimuksella siirtynyt. Elokuvateoksen tekijällä tai tekijöillä tai sillä, jolle tämä oikeus on siirtynyt, on TekijäL 2 §:n mukaan yksinoikeus määrätä muun muassa elokuvateoksen kappaleen tarjoamisesta myytäväksi.

Tekijänoikeusneuvosto ei sille esitetyn aineiston perusteella voi ottaa kantaa siihen, kenelle tai keille TekijäL 1 §:n mukainen tekijänoikeus lausuntopyynnössä tarkoitettuihin videotallenteisiin kuuluu. Tekijänoikeusneuvosto huomauttaa, että tekijänoikeus syntyy aina alunperin teoksen luoneelle fyysiselle henkilölle tai henkilöille. Oikeushenkilö, kuten osakeyhtiö, voi olla tekijänoikeuden haltija vain, jos tekijänoikeus on siirtynyt sille esimerkiksi sopimuksella.

Jos A Oy on hankkinut TekijäL 1 §:ssä tarkoitetun tekijänoikeuden lausuntopyynnössä tarkoitettuihin videotallenteisiin kyseisten videotallenteiden tekijöiltä, sillä on oikeus määrätä videotallenteiden kappaleiden tarjoamisesta myytäväksi. Tekijänoikeudelliselta kannalta ei ole merkitystä sillä, kenelle myytäväksi tarjoaminen tapahtuu (esim. videotallenteen tilannut yritys - muu yritys). Tekijänoikeusneuvosto toteaa tässä yhteydessä myös, että TekijäL 39 § sisältää olettamasaännöksen, jonka mukaan se, jolle kirjallisen tai taiteellisen teoksen elokuvaamisoikeus on luovutettu, saa samalla oikeuden saattaa teoksen yleisön saataviin TekijäL 39 §:ssä tarkoitetuvin tavoin.

TekijäL 28 §:n 1 momentin mukaan ellei toisin ole sovittu, ei se, jolle tekijänoikeus on luovutettu, saa muuttaa teosta eikä luovuttaa oikeutta toiselle. Tekijänoikeuden luovutuksensaajan oikeutta määrätä teoksesta on siten edellä kerrotuin tavoin TekijäL 28 §:n 1 momentissa rajoitettu. TekijäL 28 §:n 2 momentissa on säädetty tekijänoikeuden siirtymisestä liikkeen luovutuksen yhteydessä. Kyseisen lainkohdan mukaan milloin oikeus kuuluu liikkeelle, sen saa luovuttaa yhdessä liikkeen tai sen osan kanssa. Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että TekijäL 28.2 §:n säännöstä voidaan soveltaa, jos A Oy:n liiketoiminta siirtyy liikkeen luovutuksen yhteydessä toiselle yhtiölle.

Elokuvan tuottajalla on elokuvaan TekijäL 46 a §:ssä tarkoitettu elokuvan tuottajan oikeus. TekijäL 46 a §:n 1 momentin mukaan filmiä tai muuta laitetta, jolle on tallennettu liikkuvaa kuvaa, ei tuottajan suostumuksetta saa levittää yleisön keskuuteen ennen kuin 50 vuotta on kulunut tallentamisvuodesta. Jos tallenne julkaistaan tai julkistetaan mainitun ajan kuluessa, on suoja voimassa, kunnes 50 vuotta on kulunut siitä vuodesta, jona tallenne ensimmäisen kerran julkaistiin tai julkistettiin.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että elokuvan tuottaja on se fyysinen tai oikeushenkilö, joka taloudellisesti vastaa kuvatallenteen tuotannosta. Lausuntopyynnössä esitettyjen tietojen perusteella tämä taho on todennäköisesti hakija eli A Oy, joka on lausuntopyynnön mukaan vastannut lausuntopyynnössä tarkoitettujen videotallenteiden tuottamisesta, kuvaamisesta ja editoimisesta. Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että TekijäL 46 a §:ssä tarkoitettu tuottajan oikeus on ainoastaan sillä, joka vastaa ensiksi tallennettavan tuotannon aikaansaamisesta. Muiden kopioiden valmistajalla ei ole tätä oikeutta.

TekijäL 45 §:n mukaan kirjallisen tai taiteellisen teoksen esitystä ei saa ilman esittävän taitelijan suostumusta kopioida eikä levittää yleisön keskuuteen, ennen kuin 50 vuotta on kulunut esitysvuodesta. Jos esityksen tallenne julkaistaan tai julkistetaan mainitun ajan kuluessa, on suoja voimassa, kunnes 50 vuotta on kulunut siitä vuodesta, jona tallennettu esitys ensimmäisen kerran julkaistiin tai julkistettiin.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että jos lausuntopyynnössä tarkoitettut videotallenteet sisältävät tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettujen kirjallisten tai taiteellisten teosten esityksiä, videotallenteiden myytäväksi tarjoamiseen siten kuin TekijäL 2 §:n 3 momentissa säädetään tarvitaan TekijäL 45 §:n mukaan myös kyseisellä videotallenteella esiintyvien taiteilijoiden, kuten muusikoiden ja näyttelijöiden, lupa. Jos A Oy on hankkinut oikeudet videotallenteilla mahdollisesti esiintyviltä taiteilijoilta, sillä on oikeus määrätä tallenteiden tarjoamisesta myytäväksi ilman, että se joutuisi pyytämään siihen erikseen videotallenteilla esiintyvien taiteilijoiden lupia.

Tekijänoikeuslaki ei estä myymästä kullekin videotallenteen tilanneelle yritykselle sen alunperin tilaamaa nauhaa tai nauhoja. Ostajan on kuitenkin otettava huomioon tässä lausunnossa käsitellyt tekijöiden, esittävien taitelijoiden sekä tuottajien oikeudet harkitessaan nauhan tai nauhojen kopioimista tai yleisön saataviin saattamista.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa myös, että kysymystä toimeksiannon perusteella tehtyjen videotallenteiden tarjoamisesta myytäväksi siten kuin TekijäL 2 §:n 3 momentissa säädetään, on aina arvioitava osapuolten, kuten toimeksiantajan ja tuottajan sekä tuottajan ja elokuvan tekijöiden välillä tehtyjen sopimusten valossa. Kysymys oikeuksien käytettävyydestä ja siitä, kenellä on oikeus saattaa videotallenne yleisön saataviin tarjoamalla sen kappaleita myytäväksi, ratkeaa näiden tehtyjen sopimusten perusteella.

(kysymykset 1 - 3)

Tekijänoikeusneuvosto toteaa lopuksi, että TekijäL:n esitöissä on katsottu, että taiteellisen teoksen, kuten elokuvateoksen, tai sen kappaleen hävittäminen ei loukkaa tekijän TekijäL 3 §:n 2 momentin mukaista respektioikeutta. TekijäL 3 §:n 2 momentin säännös ei siten estä lausuntopyynnössä tarkoitettujen videotallenteiden hävittämistä. (kysymys 4)

Puheenjohtaja

Niklas Bruun

Sihteeri

Hertta Hartikainen

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa, johon ovat osallistuneet Niklas Bruun (puheenjohtaja), Katariina Sorvari, Pekka Pulkkinen, Päivi Liedes, Valteri Niiranen, Tuula Hämäläinen, Kirsi-Marja Okkonen, Jaakko Eskola, Pekka Salomaa, Tiina Ryhänen, Kai Nordberg ja Arto Alaspää.